

MARIO
VARGAS
LJOSA

Pantaleon i posetiteljke

Prevela sa šanskog
Silvija Monros-Stojaković

Laguna

Naslov originala

Mario Vargas Llosa
PANTALEÓN Y LAS VISITADORAS

Copyright © Mario Vargas Llosa, 1973
Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

Hoseu Mariji Gutijeresu

Romani Marija Vargasa Ljose
Knjiga br. 4

Od istog pisca:

Grad i psi

Zelena kuća

Razgovor u katedrali

Pantaleon i posetiteljke

Rat na kraju sveta

Povest o Majti

Pohvala pomajci

Jarčeva fešta

Avanture nevaljale devojčice

Keltov san

Il y a des hommes n'ayant pour mission parmi les autres que de servir d'intermediaires; on les franchit comme des ponts, et l'on va plus loin.

*FLAUBERT
L'éducation sentimentale*

1

Probudi se, Panto – kaže Počita. – Već je osam sati, Panto, Pantuljče.

– Već osam? Do vraga, kako mi se spava – zeva Pantuljče.
– Jesi li mi prišla širite?

– Da, moj poručniče – salutira Počita. – Oh, oprost – moj kapetane. Dok se ne naviknem, bićeš i dalje moj mali poručnik, ljubavi. Evo, jesam, odlično izgleda. Ali ustani već jednom, zar tvoj sastanak nije u...?

– U devet, jeste – nasapuna se Pantuljče. – Kuda li će nas poslati, Poča? Dodaj mi peškir, molim te. Šta ti misliš, mala?

– Tu, u Limu – posmatra sivo nebo, terase, automobile, prolaznike Počita. – Joj, ide mi voda na usta – Lima, Lima, Lima.

– Nemoj ni da sanjaš o tome; Lima, nikad, ma kakvi – pogleda se u ogledalo, zaveza kravatu Panta. – Kad bi to bar bio grad kao Truhiljo ili Takna, bio bih presrećan.

– Zamisli šta piše u *El Komersiju* – napravi grimasu Počita. – U Letisiji neki čovek se razapeo na krst da bi predskazao smak sveta. Strpali ga u ludnicu, ali ljudi su ga na silu izvukli jer veruju da je on svetac. Letisija je kolumbijski deo prašume, je l' da?

– Kako lepo izgledaš kao kapetan, sine – stavlja marmeladu, hleb i mleko na sto gospođa Leonor.

– Sada pripada Kolumbiji, ranije Peruu, to su nam uzeli – maže buterom komad prepečenog hleba Panta. – Sipaj mi još malo kafe, mama.

– Neka nas opet pošalju u Čiklajo – skuplja mrvice na tanjir i sklanja stolnjak gospođa Leonor. – Na kraju krajeva, tamo nam je bilo dobro, mora se priznati. Za mene je najvažnije da nas ne udalje previše od mora. Hajde, sine, neka ti je sa srećom!

– U ime Oca, Svetoga duha i SINA KOJI JE UMRO NA KRSTU – gleda u noć, pa spusti pogled na fenjere brat Fransisko. – Moje su ruke vezane, drvo je dar, prekrstite se za mene!

– Čeka me pukovnik Lopes Lopes, gospođice – kaže kapetan Pantaleon Pantoha.

– A i dva generala vas čekaju – gleda ispitivački gospođica.

– Samo izvolite, kapetane. Jeste, to su vrata.

– Evo čoveka – ustaje pukovnik Lopes Lopes. – Napred, Pantoha, čestitamo vam na unapređenju.

– Najveća ocena na ispitu predloženih za unapređenje, i to jednodušnom ocenom komisije – stiska mu ruku, potapša rame general Viktorija. – Bravo, kapetane, tako se doprinosi službi i domovini.

– Sedite, Pantoha – pokazuje jednu fotelju general Koljasos. – Raskomotite se i držite se dobro kad budete čuli ono što ćete čuti.

– Nemoj da ga plašiš, Tigre – odmahuje rukom general Viktorija. – Pomisliće da ga šaljemo na klanicu.

– To što su krupne zverke iz Intendantske službe lično došle da vam saopšte novi premeštaj pokazuje vam da to nije šala

– uzima svečani izraz pukovnik Lopes Lopes. – Jeste, Pantoha, reč je o prilično osetljivoj stvari.

– Počasćen sam prisustvom najviših rukovodilaca – udara petom o petu kapetan Pantoha. – Nego, veoma ste me zaintrigirali, moj pukovniče.

– Hoćete cigaretu? – vadi tabakeru, upaljač Tigar Koljasos. – Ta nemojte tako stajati, sedite! Kako, vi ne pušite?

– Eto, vidite, jedanput i Obaveštajna služba da potrefi – miluje jednu fotokopiju pukovnik Lopes Lopes. – Tačno piše – ne puši, ne pije i ne juri ženske.

– Oficir bez poroka – zadivljuje se general Viktorija. – Već imamo nekog ko će da zastupa naše oružje u raju, pored Santa Rose i San Martina de Poresoa.

– Preterujete – crveni kapetan Pantoha. – Valjda imam i neki porok za koji ne znate.

– Mi vas bolje poznamo nego vi sami – podiže i opet spušta na sto fasciklu Tigar Koljasos. – Pamet bi vam stala kad biste znali koliko smo časova posvetili proučavanju vašeg života. Znamo šta ste radili, šta niste radili, pa čak i šta ćete raditi, kapetane.

– Možemo vam napamet nabrojati sve podatke vašeg dosjea – otvara fasciklu, iznosi razne kartice i formulare general Viktorija. – Nijednu kaznu kao oficir, a kao pitomac jedva pola tuceta lakših opomena. Zbog toga ste izabrani, Pantoha.

– Među osamdesetak oficira Intendantske službe, ni manje ni više – podiže obrvu pukovnik Lopes Lopes. – Imate i zašto da se hvalite.

– Zahvalan sam vam zbog povoljnog mišljenja koje imate o meni – zacakle se oči kapetana Pantohe. – Učiniću sve da opravdam to poverenje, moj pukovniče.

– Kapetan Pantaleon Pantoha? – trese slušalicu general Skavino. – Jedva te čujem. Šta si rekao, zašto mi ga šalješ, Tigre?

– U Čiklaju su vas sačuvali u najlepšoj uspomeni – lista jedan izveštaj general Viktorija. – Pukovnik Montes je hteo po svaku cenu da vas zadrži. Izgleda da je kasarna radila kao sat zahvaljujući vama.

– „Rođeni organizator, matematički smisao za red, izvršna sposobnost“ – čita Tigar Koljasos. – „Efikasno i s pravim nadahnućem vodio administraciju puka.“ Sto mu đavola, krivonogi Montes se u vas zaljubio.

– Zbunjen sam tolikim pohvalama – saginje glavu kapetan Pantoha. – Oduvek sam nastojao da ispunim dužnost i ništa više.

– Služba čega? – prsne u smeh general Skavino. – Ni ti ni Viktorija ne možete tako sa mnom da se šegačite, Tigre. Jeste li zaboravili da sam ćelav?

– Dobro, da predemo na stvar – zaklopi usta prstom general Viktorija. – Stvar iziskuje najveću tajnost. Govorim o zadatku koji će vam biti poveren, kapetane. Ajde, kaži mu, Tigre.

– Ukratko, trupe u prašumi prave veliki lom među Indijankama – uzima vazduh, otvara i zatvara oči i nakašlja se Tigar Koljasos. – Ima silovanja na sve strane i sudnice ne stižu da razmotre toliko slučajeva. Cela se Amazonija uzvrpoljila.

– Svakodnevno nas bombarduju žalbama i dostavama – drži se za bradu general Viktorija. – Čak iz najzabačenijih krajeva dolaze protestne komisije.

– Vaši vojnici zlostavljaju naše žene – savija šešir i gubi glas gradonačelnik Pajra Runui. – Pre nekoliko meseci napastvovali su moju svastiku, a prošle nedelje zamalo da udese moju rođenu ženu.

– Ne moji vojnici, nego vojnici ove zemlje – pravi umirujuće pokrete general Viktorija. – Polako, smirite se, gospodine gradonačelnice. Armija veoma žali zbog nevolje vaše svastike i preduzeće sve što bude u njenoj moći da je obešteti.

– Sada se, znači, kaže nevolja za takvo skrnavljenje? – pokazuje da mu nešto nije jasno otac Beltran. – Jer o skrnavljenju je reč.

– Florsitu su uhvatila dva uniformisana lica koja su izlazila iz plantaže i središe je nasred puta – gricka nokte i skakuće na mestu gradonačelnik Teofilo Morej. – I to tako uspešno da je ona sada noseća, generale.

– Vi hoćete da me poistovetite s tim banditima, gospođice Doroteja – gundā pukovnik Peter Kasauanki. – Bez plakanja, samo bez plakanja, videćete kako ću ja ovo da uredim.

– Mislite da ću se ja pojaviti? – jeca Doroteja. – Ja sama pred svim vojnicima?

– Prodefilovaće ovuda, ispred zatvora – krije se iza gvozdene rešetke pukovnik Maksimo Davila.

– Vi ih posmatrajte s prozora i čim budete ugledali nevaljalce, pokažite mi ih, gospođice Hesus.

– Nevaljalci? – doslovce se zapenuša otac Beltran. – Propalice, bitange, bednici, bolje reći. Prirediti tako nešto gospođi Asunti! Tako okaljati uniformu!

– Luisu Kanepu, moju služavku, silovao je neki narednik, a zatim jedan kaplar, pa običan redov – čisti svoje naočare poručnik Bakakorso. – Stvar joj se dopala, šta li, gospodine komandante, i sada se kurva pod imenom Belo Meso, a za makroa ima nekog pедера koga zovu Milkaras.

– Pokažite mi sada za koju od ovih osoba želite da se udate, gospođice Dolores – šeta ispred trojice regruta pukovnik Augusto Valdes. – Pop će vas smesta venčati. Birajte, birajte. Kojega biste želeli za oca svoga sinčića?

– Moju ženu su presreli u samoj crkvi – ostaje ukočen na ivici stolice stolar Adrijano Larke. – Ne u katedrali, nego u crkvi svetog Hrista iz Bagasana, gospodine.

– Tako je to, dragi slušaoci – sike Sinči. – Te raspojasane bogohulnike nije zadržao ni strah od Svevišnjeg, ni poštovanje prema Njegovom svetom liku, ni plemenite sede vlasi ugledne starice koja je već podigla dva pokolenja Loretanaca.

– Počeli su da me vuku za ruku, kuku meni, hteli su da me obore na zemlju – plače gospođa Kristina. – Teturali su se koliko su bili pijani i da ste samo čuli šta su govorili. Ispred glavnog oltara, kunem se.

– Najmilosrdniju dušu čitavog Loreta, moj generale! – uzvikuje otac Beltran. – Pet puta su je obeščastili!

– A i vašu kćerkicu i vašu sestričinu i vaše kumče, znam, Skavino – duva perut sa svojih naramenica Tigar Koljasos. – Ali ovaj pop Beltran – je l' je s nama ili s njima? Je l' on jeste ili on nije kapetan ove vojske?

– Protestujem kao sveštenik, a i kao vojnik, moj generale – uvlači stomak, isprsi se major Beltran. – Jer ovo nedolično ponašanje čini podjednaku štetu i našoj instituciji i nedužnim žrtvama.

– Ružno je to što su regruti pokušali s damom, nema sumnje – sažima, smeška se, otpozdravlja general Viktorija. – Ali nemojte zaboraviti, njeni rođaci gotovo ih ubiše udarcima štapova. Ovde je lekarski izveštaj: polomljena rebra, podlivi, otkinuto uvo. U ovom slučaju došlo je do izjednačenja, dragi doktore.

– U Ikitos? – prestaje da prska košulju i podiže peglu Počita. – Jao, što nas daleko premestiše, Panto!

– Drvetom ložiš vatru kojom spremaš hranu, od drveta gradiš kuću u kojoj stanuješ, krevet u kojem spavaš i splav kojim prelaziš reku – visi nad šumom nepomičnih glava, lica u iščekivanju i raširenih ruku brat Fransisko. – Od drveta delješ

harpun kojim hvataš ribu, oštricu kojom loviš životinje i kovčeg u kojem sahranjuješ pokojnika. Sestre! Braćo! Kleknite za mene!

– To je krupan problem, Pantoha – vrti glavom pukovnik Lopes Lopes. – U Kontamani gradonačelnik je izdao proglas kojim traži od meštana da pozatvaraju žene u kuće kada vojnici imaju slobodan dan.

– Na stranu to što je daleko od mora – ispušta iglu, izvlači konac i preseče ga zubima gospođa Leonor. – Sigurno ima mnogo komaraca tamo u prašumi. A ti znaš da su oni propast za mene.

– Pogledajte ovaj spisak – počesa čelo Tigar Koljasos. – Četrdeset i šest graviditeta za manje od godinu dana. Kapelani popa Beltrana venčali su nekih dvadesetak, ali naravno, ovo zlo zahteva korenitije mere nego što su prisilni brakovi. Do sada ni kazne ni pouke nisu izmenile sliku – kako koji vojnik stigne u prašumu, tako postaje picopevac.

– Ali ti si, izgleda, onaj koji je najviše razočaram mestom, dragi – otvara i trese kofere Počita. – Zašto, Panto?

– Mora da je zbog vrućine, zbog klime, ne mislite li tako? – živne Tigar Koljasos.

– Vrlo verovatno, moj generale – promuca kapetan Pantoha. – Topla vlaga, bujna vegetacija – oblizuje usne Tigar Koljasos. – Meni se to uvek događa – kad stignem u prašumu, kao da dišem vatru, osećam kao da mi krv ključa.

– Da te čuje generalica – smeje se general Viktorija – odoše tvoje kandže, Tigre.

– Isprva smo mislili da je to od dijete – udara se dlanom po stomaku general Koljasos. – Da se u garnizonima stavlja previše začina, nešto što povećava seksualnu glad ljudi.

– Porazgovarali smo sa stručnjacima, čak i s jednim Švajcarcem koji nam dobre pare iskamči iz kase – trlja prste pukovnik Lopes Lopes. – Neki dijetetičar pun titula.

– *Pas d'inconvenient* – beleži u svoj notes profesor Bernar Lace. – Izradićemo takav jelovnik koji, bez smanjenja neophodnih belančevina, umanjuje libido kod vojnika za čitavih 85 odsto.

– Samo nemojte preterati – mrmlja Tigar Koljasos. – Nećemo ni vojsku uškopljenika, doktore.

– Orkones zove Ikitos, Orkones zove Ikitos – gubi strpljenje zastavnik Santana. – Jeste, veoma ozbiljno, više nego hitno. Nismo dobili predviđene rezultate operacije Švajcarska kuhinja. Moji ljudi umiru od gladi, obolevaju od tuberkuloze. Danas su se još dvojica onesvestila na smotri, komandante.

– Nije to šala, Skavino – drži slušalicu između uva i ramena dok pali cigaretu Tigar Koljasos.

– Sve smo razmotrili i nema drugog leka. Šaljem ti Pantohicu sa majkom i ženom. Biće ti od koristi.

– Počita i ja smo se privikle na to i srećne smo što idemo u Ikitos – savija maramice, slaže suknje, pakuje cipele gospođa Leonor. – Ali ti si i dalje pokisao. Šta ti je, sine?

– Vi ste taj čovek, Pantoha – ustaje i prihvata ga za laktove pukovnik Lopes Lopes. – Vi ćete učiniti kraj toj gužvi.

– Najzad, to je ipak grad, Panto, i kažu da je lep – baca krpe u korpu za smeće, vezuje čvorove, zatvara tašne Počita. – Nemoj takvo lice da praviš, gore bi bilo da su nas poslali na visoravan.

– Istini za volju, ne znam kako – guta pljuvačku kapetan Pantoha. – Ali ću uraditi kako mi je naređeno, naravno.

– U tu svrhu ćete otići u prašumu – uzima palicu i pokazuje jedno mesto na karti pukovnik Lopes Lopes. – Vaš operacioni centar biće Ikitos.

– Doći ćemo do suštine problema i rešićemo ga iz osnova – pesnicom udara svoj otvoreni dlan general Viktorija. – Jer, kako ste svakako već pogodili, Pantoha, problem se ne odnosi samo na silovane gospoje.

– To je i problem regruta koji su osuđeni da žive kao časne sestre na toj grešnoj vrućini – palaca jezikom Tigar Koljasos. – Služiti u prašumi je veoma teško, Pantoha, veoma teško.

– A tamo sve ženske imaju vlasnika – ubrzava pukovnik Lopes Lopes. – Nema burdelja ni pičoraka, niti bilo šta slično.

– Provode celu sedmicu zatvoreni, vršeći složene dužnosti u divljini, sanjaju o slobodnom danu – razmišlja general Viktorija. – Kilometrima pešače da bi se dočepali najbližeg mesta, i šta se događa kad stignu?

– Ništa, zbog tog prokletog manjka u ženskama – sleže rame nima Tigar Koljasos. – Tada, oni koji se ne snađu izgube vlast nad sobom posle prve čašice i kao pume skaču na sve što im se nađe na putu.

– Bilo je slučajeva pederastije, pa čak i zveroljupstva – ističe pukovnik Lopes Lopes. – Neki kaplar iz Orkonesa zatečen je kako vodi bračni život s majmunicom.

– Majmunica se odaziva na besmisleno ime Cucla Paviljona Pet – suzdržava smeh zastavnik Santana. – Ili, da budem precizniji, odazivala se, jer sam je ubio jednim metkom. Onaj degenerik je u zatvoru, moj pukovniče.

– Sve u svemu, apstinencija nam prouzrokuje trista glavobolja – kaže general Viktorija. – Izaziva korupciju, nervozu, apatiju, a i moral opada.

– Treba nahraniti te jadnike, Pantoha – svečano ga gleda u oči Tigar Koljasos. – Tu vi ulazite u igru, tu vi uskaćete da primenite svoju pamet i organizatorske sposobnosti.

– Zašto si tako ćutljiv i zamišljen, Panto? – stavlja putnu kartu u tašnu i pita na koji izlaz za avion Počita. – Imaćemo veliku

reku, moći ćemo da se kupamo, da šetamo do tih plemena. Daj, reci nešto.

– Pa šta se s tobom događa, sine – posmatra oblake, elisu, drveće gospođa Leonor. – Čitavog puta si ćutao. Šta te toliko brine?

– Ništa, mama, ništa, Počita – vezuje se za sedište Panta. – Dobro sam. Nije mi ništa. Gledajte, već stižemo. Ono mora da je Amazon, je l' tako?

– Svih ovih dana bio si sasvim zablesavljen – stavlja naočare za sunce, skida mantil Počita. – Nisi ni reč progovorio, sanjao si otvorenih očiju. Iju, kakav je ovo pakao! Nikad te nisam videla tako izmenjenog, Panto.

– Bio sam nešto nespokojan zbog novog premeštaja, ali sad je to prošlo – vadi novčanik, pruža nekoliko novčanica vozaču Panta. – Da, molim, do broja 549, hotel *Lima*. Sačekaj, mama, da ti pomognem da siđeš.

– Ti si vojnik, zar ne? – baca svoju putnu torbu na stolicu, izuva se Počita. – Znao si da te mogu poslati bilo kuda. A Ikitos i nije tako loš, Panto, zar ne vidiš da je to simpatično mestašće?

– Imaš pravo, poneo sam se kao budala – otvara orman, veša uniformu, odelo Panta. – Možda sam bio zavoleo Čiklajo; dajem ti reč da je već prošlo. Dobro, da se raspakujemo. Kakva vrućina, je l' da, mala?

– Što se mene tiče, mogla bih doživotno da ostanem u hotelu – legne na leđa na krevet, proteže se Počita. – Sve ti je servirano, ne moraš ni na šta da misliš.

– No, da li bi bilo lepo dočekati pitomca Pantohu u ovakvom hotelu? – skida kravatu, košulju Panta.

– Pitomca Pantohu? – otvara oči, otkopčava bluzu, podupire se laktom o jastuk Počita. – Ozbiljno govoriš? Je l' već možemo da ga naručimo, Pantuljče?

– Zar ti nisam obećao posle trećeg unapređenja? – skida pantalone, slaže ih i stavlja u orman Panta. – Biće Loretanac, kako ti se čini?

– Divno, Panto! – smeje se, tapše, skače na dušek Počita. – Joj, kakva sreća! Mali pitomac, Pantuljče junior!

– Treba ga napraviti što pre – širi i ispruža ruke Panta. – Da bi što pre stigao. Dođi, mala, kuda bežiš!

– Stani, čekaj, šta ti je! – skače iz kreveta i trči prema kupatilu Počita. – Jesi li poludeo?

– Dođi, dođi, mali pitomac – sapliće se o kofer, ruši jednu stolicu Panta. – Da ga odmah naručimo. Hodi, Počita.

– Ali sad je jedanaest pre podne, tek smo stigli – brani se, otima, gura, ljuti se Počita. – Pusti me, čuće nas tvoja majka, Panto.

– Da proslavimo dolazak u Ikitos i smeštaj u hotelu – stenje, rve se, grli, oklizne se Panta. – Dođi, ljubavićak.

– Eto, vidite šta se dobilo tolikim potkazivanjima i žalbama – maše pismom punim pečata i potpisa general Skavino. – Vi ste takođe krivi za to, zapovedniče Beltrane – pogledajte šta je ovaj tip došao da organizuje ovde u Ikitosu.

– Iscepaćeš mi suknju – sklanja se iza ormana, baca jastuk, nudi primirje Počita. – Ne mogu da te prepoznam, Panto, ti si obično tako smeran, šta li se s tobom zbiva? Pusti, sama ću.

– Hteo sam da ispravim jedno zlo, a ne da ga pogoršam – čita i ponovo čita zabrinutog lica zapovednik Beltran. – Nikad nisam ni slutio da će lek biti gori od bolesti, moj generale. To je nepojmljivo, prosto nepojmljivo. Zar ćete vi dopustiti takvu strahotu?

* * *

– Prsluče, čarape – znoji se, legne, skuplja, rasteže Pantuljče. – Tigar je bio u pravu – topla vlaga, užareni vazduh, krv ključa. Ajde, uštini me gde ja volim. Uvce, Poča.

– Stid me je danju, Panto – buni se, pokriva čaršavom, uzdiše Počita. – Zaspao si, a zar ne moraš da budeš u štabu u tri? Uvek zaspaj.

– Istuširam se časkom – klekne, savija se, uspravlja se Panta. – Nemoj ništa da govoriš, da me zagovaraš; štipaj mi uvce. Tu, baš tu. Mmm, već osećam kako umirem, mala, više ne znam ni ko sam.

– Znam savršeno dobro ko ste vi i zašto ste doputovali u Ikitos – promrmlja general Roher Skavino. – I smesta ću vam kazati da me nimalo ne veseli vaše prisustvo u ovom gradu. Neka stvari budu jasne od početka, kapetane.

– Žao mi je, moj generale – zamuckuje kapetan Pantoha. – Sigurno je posredi neki nesporazum.

– Ne slažem se sa službom koju ste došli ovamo da osnujete – primiče ćelavo teme ventilatoru i za trenutak zažmuri general Skavino. – Odmah sam se tome usprotivio i još uvek mislim da je to besmislica.

– A nadasve grešna rabota – besno se hladi otac Beltran.

– Zapovednik i ja smo začutili jer je takvo naređenje pretpostavljenih – izvadi maramicu i briše znoj sa čela, slepoočnica, vrata general Skavino. – Ali nas nisu ubedili, kapetane.

– Nemam ja ništa s tim projektom, generale – znoji se nepomično kapetan Pantoha. – To je bilo najveće iznenađenje u mom životu kada su mi to saopštili, oče.

– Zapovedniče – ispravlja ga otac Beltran. – Vi ne umete da izbrojite zvezdice?

– Oprostite, zapovedniče – blago udara petom o petu kapetan Pantoha. – Uopšte nisam u tome učestvovao, uveravam vas.

– Niste li vi jedan od mozgova Intendantske službe, jedan od onih koji je smislio ovu gadost? – uzima ventilator, stavlja ga ispred lica, škripi zubima general Skavino. – U svakom slučaju neke stvari treba raščistiti. Ne mogu sprečiti da se ta stvar razvije, ali ću gledati da u nju budu što manje upletene oružane snage. Niko neće pomutiti slavu koju je Armija stekla u Loretu otkad sam ja na čelu Pete armijske oblasti.

– To je i moja želja – gleda preko generalovog ramena blatnjavu vodu reke, lađu natovarenu bananama, plavo nebo, usijano sunce kapetan Pantoha. – Spreman sam da učinim sve što je moguće.

– Ovde bi nastala prava ujdurma ako bi vest procurila – podiže glas, ustaje, stavlja ruke na okno prozora general Skavino. – Stratezi iz Lime mirno sede i smišljaju kojekakve svinjarije u svojim kancelarijama, jer onaj na kome će se kola slomiti, ako ovo dopre u javnost, biće general Skavino.

– Slažem se s vama, verujte – znoji se, vidi kako mu se ruke vi uniforme natapaju znojem, preklinje kapetan Pantoha. – Ja nikad ne bih zatražio ovakav zadatak. To se toliko razlikuje od mog uobičajenog posla da čak i ne znam hoću li biti kadar da ga obavim.

– Na drvetu se tvoj otac i majka spojiše da bi te začeli; na drvetu se napela i noge raširila da te rodi ona koja te je rodila – zavija i viče, tamo gore, u mraku, brat Fransisko. – Drvo je osetilo njeno telo, zacrvenelo se njenom krvlju, upilo je njene suze, ovlažilo se njenim znojem. Drvo je sveto, panj donosi spas. Sestre! Braćo! Raširite ruke za mene!

– Na ova vrata će se sjatiti desetine ljudi, ova kancelarija će biti zatrpána žalbama, peticijama, anonimnim pismima – uzbuđuje se, pravi nekoliko koraka, vraća se, sklapa i rasklapa lepezu

otac Beltran. – Čitava Amazonija će se pobuniti i pomisliće da je general Skavino tvorac ovog skandala.

– Već čujem onog demagoga Sinčija kako bljuje klevete na moj račun preko mikrofona – vraća se, okreće general Skavino.

– Moje instrukcije su da Služba radi u najvećoj tajnosti – usuđuje se da skine kapu, da obriše maramicom lice, oči kape-tan Pantoha. – Stalno ću imati na umu tu odredbu, generale.

– A kog vraga ćete smisliti da umirite ljude? – dere se, kruži oko pisaćeg stola general Skavino.

– Jesu li u Limi pomislili na ulogu koju mi dodeljuju?

– Ako vi tako hoćete, mogu još danas da zatražim premeštaj – preblede kapetan Pantoha. – Da vam dokažem kako mi je svejedno za Službu posetiteljki.

– Kakav li su eufemizam pronašli ti mudroseri! – cupka okrenut leđima, dok posmatra reku koja blista, kolibe, ravnice pokrivenu drvećem otac Beltran. – Posetiteljke, dakle, posetiteljke!

– Ni reči o premeštaju, poslali bi mi nekog drugog u roku od nedelju dana – ponovo seda, privlači sebi ventilator, kupi znoj sa ćelavog temena general Skavino. – Od vas zavisi da to ne šteti Armiji. Preuzeli ste odgovornost vulkanskih razmera.

– Možete mirno spavati, moj generale – ukruti se, ispravi ramena, gleda napred kapetan Pantoha. – Vojska je ono što najviše poštujem i volim u životu.

– Najbolji način na koji joj sada možete služiti jeste da budete podalje od nje – omekšava glas, uvežbava neki srdačan izraz general Skavino. – Bar dok budete vodili tu službu.

– Molim? – trepće kapetan Pantoha. – Kako rekoste?

– Neću da pređete prag Komande niti kasarni u Ikitosu – izlaže zujećim i nevidljivim ručicama ventilatora dlan i nadlanicu general Skavino. – Izuzeti ste od prisustvovanja zvaničnim

priredbama, paradama i bogoslužnjima. Takođe ćete skinuti uniformu. Oblačićete se isključivo kao civil.

– Moram li čak i na poslu biti građanski odeven? – i dalje trepće kapetan Pantoha.

– Vaš posao će biti veoma daleko od Komande – posmatra ga sa zaziranjem, sa zabrinutošću, sa saosećanjem general Skavino. – Ne budite naivni, čoveče. Mislite li možda da bi ovde trebalo da otvorite kancelariju za rabotu kojom ćete se baviti? Ustupio sam vam jedno skladište u predgrađu Ikitosa, na obali reke. Budite uvek u civilu. Niko ne sme da zna da to mesto ima i najmanje veze s vojskom. Jasno?

– Jasno, moj generale – diže i spušta glavu zabezknuti kapetan Pantoha. – Samo što, pravo da vam kažem, nisam očekivao tako nešto. To će biti, ne znam, kao da menjam ličnost.

– A vi zamislite da ste raspoređeni u Obaveštajnu službu – odmiče se od prozora, prilazi Pantohi, poklanja mu jedan velikodušan osmeh zapovednik Beltran – da vaš život zavisi od vaše sposobnosti da ostanete neopaženi.

– Pokušaću da se prilagodim, moj generale – izusti kapetan Pantoha.

– Ne bi bilo poželjno da se nastanite u Vojnom naselju, tako da ćete sebi potražiti stan u gradu – maramicom briše obrve, uši, usne i nos general Skavino. – I zamolio bih vas da se ne upuštate u veze sa oficirima.

– Mislite u prijateljske veze, moj generale? – zagrcnu se kapetan Pantoha.

– Pa valjda ne misli sentimentalne – smeje se ili hrče ili kašlje otac Beltran.

– Znam da je teško, da će vam biti potrebno mnogo napora – potvrđuje ljubazno general Skavino. – Ali nema nam druge, Pantoha. Vaš zadatak će vas povezati sa polusvetom cele

Amazonije. Jedini način da sprečimo da se to odrazi na našu ustanovu moguć je samo vašom sopstvenom žrtvom.

– Da zaključim, ja moram da krijem svoj status oficira – ugleda u daljini golo dete koje se vere na drvo, jednu ružičastu i ćopavu čaplju, horizont rastinja koje plamti kapetan Pantoha.
– Odeven kao civil, družiti se s civilima, raditi kao civil.

– Ali mislite stalno kao vojnik – blago udara pesnicom o sto general Skavino. – Naimenovao sam jednog poručnika da nam služi kao veza. Vi ćete se sastajati jedanput nedeljno i preko njega ću imati uvid u vaše delatnosti.

– Budite bez brige: biću nem kao riba – dohvata čašu piva i kaže živeli poručnik Bakakorso. – O svemu sam obavešten, kapetane. Da li vam odgovara da se viđamo utornikom? Čini mi se da bi bilo dobro da se sastajemo po kafanicama i javnim kućama. Sada ćete morati često da zalazite u takve lokale, je l' te?

– Sad se osećam kao zločinac, kao neki gubavac – razgleda majmune, papagaje i punjene ptice, ljude koji piju stojeći pored šanka kapetan Pantoha. – Kako ću uopšte početi s radom kad me sam general Skavino bojkotuje? Ako mi i sami pretpostavljeni okreću leđa, ako oni traže od mene da se prerušim, da se sakrijem?

– Otišao si u Komandu tako veseo a vraćaš se opet namrgođen – upinje se, ljubi ga u obraz Počita. – Šta je bilo, Panto? Jesi li zakasnio ili te isprasio general Skavino?

– Pomoći ću vam u svemu, moj kapetane – nudi mu komadiće pržene čonte poručnik Bakakorso. – Nisam stručnjak za to, ali ću se truditi. Nemojte se žaliti, mnogi oficiri bi dali sve da budu na vašem mestu. Pomislite samo na slobodu koju ćete imati

– sami ćete određivati svoje radno vreme, svoj način rada. A da i ne govorimo o drugim prednostima, moj kapetane.

– Hoćemo li stanovati ovde, u ovako ružnoj kući? – gleda oguljene zidove, prljavi pod, paučinu na tavanici gospođa Leonor. – Zašto ti nisu dali kuću u Vojnom naselju koje je tako lepo? Opet ti je nedostajalo karaktera, Panto.

– Nemojte misliti da sam postao pesimista, Bakakorso, ali sam potpuno smeten – okuša, žvaće, guta, šapne ukusno kapetan Pantoha. – Dobar administrator, to znam. Ali su me istrgli iz mog elementa – u ovome se ne snalazim.

– Jeste li već razgledali svoj operacioni centar? – puni iznova čaše poručnik Bakakorso. – General Skavino je poslao jedno otvoreno pismo – nijedan oficir u Ikitosu ne sme da se približi skladištu pored reke Itaje, a ko se o ovo oglušiti biće kažnjen s trideset dana zatvora.

– Nisam još, sutra ću rano otići – pije, briše usta, zadržava želju za podrigivanjem kapetan Pantoha. – Jer, da budemo iskreni, trebalo bi imati nekog iskustva u ovom poslu. Poznavati noćni život, biti donekle bekrija.

– Zar ćeš tako da ideš u Komandu, Panto? – približi mu se, opi-pa košulju, njuši plave pantalone, kačket Počita. – A uniforma?

– Nažalost, to nije slučaj sa mnom – rastuži se, napravi postideeni pokret kapetan Pantoha. – Nikad nisam bio noćobdija. Ni kao mladić.

– Da ne možemo da se viđamo s porodicama oficira? – zaviltla perjanikom, metlom, kofom; trese, čisti, skuplja prašinu, uplaši se gospođa Leonor. – Da moramo živeti kao da smo obični civili?

– Kad biste samo znale da sam kao pitomac više voleo da ostanem da učim dok su drugi izlazili – seća se nostalgčno

kapetan Pantoha. – Najviše sam radio matematiku, jer sam to najviše i voleo. Mada zvuči neverovatno, naučio sam samo najjednostavnije igre – bolero i valcer.

– Kažeš da ni susedi ne smeju znati da si kapetan – briše staklo, riba patos, kreči zidove, uplaši se Počita.

– Stoga je ovo što mi se događa prosto neopisivo – gleda okolo sa strepnjom, govori mu blizu uva kapetan Pantoha. – Kako može da organizuje Službu posetiteljki neko ko u životu nije bio sa posetiteljka, Bakakorso?

– Specijalna misija? – lakira vrata, presvlači police, veša slike Počita. – Radićeš za Obaveštajnu službu? Ah, sad kopčam toliku tajanstvenost, Panto.

– Zamišljam hiljade vojnika koji čekaju na mene, koji se u mene uzdaju – pregleda flaše, potresa se, sanjari kapetan Pantoha – koji broje dane i misle već idu, već stižu, a kosa mi se diže na glavi, Bakakorso.

– Kakva vojna tajna, kakvi bakračići – sređuje ormane, šije zavese, čisti abadžure, pali lampe gospođa Leonor. – Kriješ od svoje mamice? Ovamo tu tajnu, pričaj.

– Neću da ih razočaram – unespokoji se kapetan Pantoha. – Ali odakle da počnem?

– Ako mi ne ispričaš, ti ćeš biti u gubitku – sprema krevet, stavlja miljee, glanca nameštaj, raspoređuje čaše, tanjire i escajg u vitrini Počita. – Nema više štipkanja gde ti voliš, nema sitnih ugriza pored uveta. Kako ti hoćeš, mili.

– Od početka, moj kapetane – hrabri ga jednim osmehom i kucanjem čaša Bakakorso. – Ako posetiteljke ne dolaze kapetanu Pantohi, kapetan Pantoha mora da ide posetiteljka. To je bar prosto, mislim.

* * *

– Špijun, Panto? – trlja ruke, posmatra sobu, prošapta kako smo ulepšale ovaj ćumez, zar ne, gospođu Leonor? Počita. – Je l' kao na filmu? Joj, što će biti uzbudljivo, dragi.

– Prošetajte večeras po stecištima lakih ženski u Ikitosu – beleži adrese na salveti poručnik Bakakorso. – *Mao Mao, 007, Kod ćorave mačke, San Huansito*. Da biste se srodili s tom sredinom. Ja bih vas drage volje pratio, ali znate već, naredjenja Skavina su izričita.

– Kuda tako uparađen, sine? – gospođa Leonor kaže niko ga ne bi prepoznao, Počita, zaslužile smo neku nagradu. – Za ime sveta, stavio si čak i kravatu. Istopićeš se od vrućine. Sastanak na visokom nivou? Noću? Kako si smešan kao tajni agent. Panto. Deder, u redu, evo ćutim.

– Raspitajte se u bilo kom od tih lokala za Kineza Porfirija – savija i stavlja mu salvetu u džep poručnik Bakakorso. – Taj čovek bi vam mogao pomoći. On nabavlja *pralje* i šalje ih po kućama. Znae šta su, zar ne?

– Zbog toga on nije udavljen, ni spaljen, ni zadavljen, ni kame-novan, ni odran – jauče i plače nad pucketavim fenjerima i žagorom molitvi brat Fransisko. – Zbog toga je zakucan za drvo, zbog toga se opredelio za krst. Neka čuje ko to želi, neka shvati ko to može. Sestre! Braćo! Udarajte se triput u grudi za mene!

– Dobro večer, hm, hm, apćiha! – briše nos, seda na visoku stolicu, naslanja se na šank Pantaleon Pantoha. – Da, molim, jedno pivo. Upravo sam stigao u Ikitos, tek upoznajem grad. Ovaj se lokal zove *Mao Mao*, zar ne? Da, da, otuda strele, totemi, vidim.

– Izvol' te, ledeno je – služi, briše čašu, pokazuje salon kelner. – Da, *Mao Mao*. Ali je skoro prazno jer je ponedjeljak.

– Hteo bih, ovaj, nešto da doznam, hm – prokašljava se Pantaleon Pantoha – ako je, naravno, moguće. Znete, samo informacije radi.

– Gde se mogu nabaviti mačke? – oblikuje krug palcem i kažiprstom kelner. – Ovde, baš tu, samo su danas otišle da vide brata Fransiska, sveca s krsta. Došao je iz Brazila peške, kažu, a kažu i da pravi čuda. Pogledajte ko dolazi! Zdravo, Porfirio, dođi ovamo. Predstavljam ti gospodina, zanimaju ga neka turistička obaveštenja.

– Culice i slično? – namiguje, klanja se, rukuje se Kinez Porfirio. – Nalavno, gosn. Biće mi dlago da vas s tim upoznam za tlen oka. Jedva će vas koštati jedno pivce. Jeftino, pliznajte.

– Milo mi je – pokazuje mu da sedne na susednu stolicu Pantaleon Pantoha. – Naravno, jedno pivo. Nemojte samo pogrešno da me razumete, ja nisam lično zainteresovan za to, nego me više zanima tehnička strana toga.

– Tehnička strana? – zgrozi se kelner. – Nadam se da vi niste neki potkazivač, gospodine.

– Takvih gostionica ima malo – pokazuje tri prsta Kinez Porfirio. – U vaše zdlavlje i za ugodan život. Dve plistojne i jedna jadna i bedna, za plosjake. A ima i kulvi koje idu po kućama, za svoj lačun. To su *plalje*, jeste li već znali?

– Ma nemojte! Kako je to zanimljivo! – podstiče ga osmesima Pantaleon Pantoha. – Puka radoznalost, ja ne zalazim u takva mesta. Imate li vi veza? Mislim, poznanika? Prijatelja u ovom gradu?

– Kinez je svuda gde ima kurvi – smeje se kelner. – Zovu ga Fu Man Ču iz Belena, je l' tačno, prijatelju? Belen, to je kraj veselih kuća, Venecija Amazonije, jeste li već bili tamo?

– Svašta sam ladio u životu, i nije mi žao, gosn – odune penu i popije gutljaj Kinez Porfirio. – Nisam stekao neki imetak, ali iskustvo jesam. Plodavac bioskopskih ulaznica, plevoznik čamcem, lovac na zmije za izvoz.

– I sa svakog posla su te izbacili zbog kurvanja i kukavičluka, dragi moj – pripaljuje mu cigaretu kelner. – Ispričaj gospodinu šta ti je keva predskazala.

Kinez koji se lađa bez love

Lopov je ili makro smlt kad ga zove

peva i propraća gromkim smehom Kinez Porfirio. – Eh, moja mila mamica je sada na nebu. Pošto se samo jednom živi, tleba i ploživeti, zal ne? Hoćemo li isplazniti i dugu bocu, gosn?

– Gospodin Pantoha? – znoj od meda se sliva s gospođe Čučupe. – Vrlo mi je drago, osećajte se kao kod svoje kuće. Ovde dobro gostimo svakoga, osim onih vucibatina iz vojske koje traže sniženje. Zdravo, nevaljali Kinešćiću.

– Gosn Pantoha je došao iz Lime i plijatelj mi je – ljubi obraze, štupa zadnjice Kinez Porfirio. – Smestiće ovde svoju ladnju. Već znaš, selvis za posebne goste, Čučupe. Ovaj kepec ovde zove se Dudlica i dođe mu kao maskota lokala, gospodine.

– Bolje kaži poslovođa, bifedžija i telohranitelj, seju li ti krmeljivu – dodaje flaše, odlaže flaše, naplaćuje račune, uključuje gramofon, odvodi žene na podijum za igranje Dudlica. – Znači, ovo je prvi put da dolazite u Kuću Čučupe? Nije i poslednji, videćete. Ima malo devojaka, otišle su da vide brata Fransiska, onog što je podigao krst pored jezera Morona.

– I ja sam bio tamo, cnilo se od lulje i džepaloša, mola da su uveliko šljakali – udeljuje svoje pozdrave Kinez Porfirio. – Fantastičan govornik taj blat, nema šta. Slabo su ga lazumevali, ali je potlesao nalod.

* * *

– Sve što razapneš na drvo jeste dar, sve što završava na drvetu uznosi se a prima onaj koji je umro na krstu – propoveda brat Fransisko. – Šareni leptir koji uveseljava naša jutra, ruža koja zamiriše vazduh, slepi miš čije oči svetlucaju u noći, pa čak i opaki insekt koji se uvlači ispod noktiju. Sestre! Braćo! Postavljajte krstove za mene!

– Kakva stroga faca, ali mora da nije tako ozbiljan čim ide sa Kinezom – čisti sto podlakticom, nudi stolice, ušećeri se Čučupe. – Dudlice, srce, jedno pivo i tri čaše. Prvu turu Kuća časti.

– Zna li šta je to čučupe? – zviždi, pokazuje vrh jezika Kinez Porfirio. – To je najotlovnija zmija u Amazoniji. Već naslućujete šta ova dama pliča o ljudima kad je dobila takav nadimak.

– Zaveži, ništarijo – zapuši mu usta, sipa u čaše, smeška se Čučupe. – U vaše zdravlje, gosn Pantoha, i dobro došli u Ikitos.

– Zmijski jezik – pokazuje izbledele aktove na zidu, oštećeno ogledalo, crvene abažure, razigrane rese šarene fotelje Kinez Porfirio. – Jedino što je dobal dug i ova kuća, mada je tlošna, najbolja je u Ikitosu.

– Pogledajte samo inventar, nego – nabraja Dudlica – Kri-vonoge, belkinje, Japanke, čak i jedna albino. Čučupe mnogo pazi kad bira svoje ljude, gosn.

– Kakva muzika, stvolena za iglu – ustaje, uzima pod ruku jednu ženu, odvlači je do podijuma, igra Kinez Porfirio. – S vašim dopuštanjem, tek da lazdlimam kostul. Dođi ovamo, lepojko.

– Mogu li da vas pozovem na pivo, gospođo Čučupe – navlači neki nelagodan osmeh i šapuće Pantoleon Pantoha. – Voleo bih da mi pružite neke podatke, ako nemate ništa protiv.

– Kakva simpatična mrcina ovaj Kinez, nema nikada para ali daje štimung večeri – gužva hartiju, baca je prema glavi Porfirija, pogađa cilj Čučupe. – Ne znam šta nalaze u njemu, sve crkoše za njim. Gledajte samo kako se krivi i krevelji.

– To je verovatno zbog njegovog, hm, posla – insistira Pantoleon Pantoha.

– U redu, nemam ništa protiv – uozbilji se, potvrđuje, ispituje ga pogledom Čučupe – mislim da ste došli radi nečeg drugog, a ne radi posla, gosn Pantoha.

– Užasno me boli glava – šćućuri se, pokriva se čaršavom Pantuljče. – Pokvario sam stomak, prožimaju me žmarci.

– Kako i ne bi, kako te i ne bi sve bolelo, a osim toga, baš mi je milo – lupka potpeticama Počita. – Legao si kad je bilo blizu četiri, jedva si se dovukao, glupane.

– Tripot si povraćao – posluje među šerpama, sudoperama i peškirimama gospođa Leonor – celu sobu si zagadio, sine.

– Objasnićeš mi šta sve ovo znači, Panto – približava se krevetu, seva očima Počita.

– Rekao sam ti već, ljubavi, posao je u pitanju – stenje među jastucima Pantuljče. – Dobro znaš da ne pijem i da ne volim da izlazim noću. Za mene je ovo pravo mučenje, mila.

– Hoćeš da kažeš da ćeš tako i ubuduće? – gestikulira, iskezi se Počita. – Legaćeš u sitne sate, napijaćeš se? A, to ne, Panto, to ti ja garantujem.

– Ajde, nemojte se svađati – održava ravnotežu čaše, vaze, poslužavnika gospođa Leonor. – Stavi, sine, ove hladne obloge i popij *alka-selcer*. Brzo, dok se peni, s mehurićima.

– To mi je posao, zadatak koji mi je poveren – očajava, mršavi, gubi glas Pantuljče. – Kad ti kažem da mi je mrsko – moraš da mi veruješ. Ne mogu ništa da ti kažem, nemoj me vući za

jezik, to bi bilo katastrofalno za moju karijeru. Imaj poverenje u mene, Poča.

– Bio si s drugim ženama – brizne u plač Počita. – Muškarci se ne napijaju do zore bez žena. Ubeđena sam da si bio, Panto.

– Poča, Počita, pući će mi glava, bole me leđa – pridržava oblog na čelu, traži rukom ispod kreveta, primiče lavor, izbacuje pljuvačku i žuč Pantuljče. – Nemoj da plačeš, osećam se kao kriminalac, a nisam, kunem ti se da nisam.

– Zažmuri, otvori kljun – donosi šolju koja se puši, stiska usta gospođa Leonor. – A sada ova topla kafica, sine.

2

SPGPS

Izveštaj broj jedan

OPŠTI PREDMET: Služba posetiteljki za garnizone, postaje i slično.

POSEBAN PREDMET: Adaptacija komandnog mesta i procena istog.

KARAKTERISTIKE: Tajna.

DATUM I MESTO: Ikitos, 12. avgusta 1956.

Dolepotpisani kapetan PA (Intendantska služba) Pantaleon Pantoha, zadužen za osnivanje i rad Službe posetiteljki za garnizone, postaje i slično (SPGPS) na teritoriji Amazonije, s poštovanjem se javlja generalu Felipeu Koljasosu, načelniku Uprave, Intendanture i srodnih službi Armije, pozdravlja ga i kaže:

1. Da se, čim je stigao u Ikitos, lično prijavio komandi Pete armijske oblasti (Amazonija) da bi pozdravio glavnokomandujućeg generala Rohera Skavina, koji mu je